

האם מותר לערוך טקס בר מצווה לילד לאב יהודי?

שם הקורס: "סמינר בהלכה למתקדמים"
שם המורה: הרבה תמר דובדבני
מגיש: גדי רביב (שנה ג')

פרוט השאלה: במשפחה בה האב יהודי והאם לא יהודיה, הילד שנולד בארץ וגדל כילד ישראלי-יהודי חילוני לכל דבר, מביע את רצונו לחגוג טקס בר מצווה ועליה לתורה בדומה לחבריו. מסיבות שונות תהליך גיור אינו אפשרי כרגע וליד חשוב לחגוג בר מצווה בתאריך יום הולדתו ה-13 ולא לחכות להשלמתו של תהליך גיור.

תמצית התשובה: שתי השאלות המרכזיות כאן: האם הילד יהודי, ובמידה שלא – האם יוכל לקיים את הטקס גם כלא יהודי. ליהדות מסורת ארוכה של הזמנה ועידוד השתתפות פעילה מצד לא יהודים בטקסים ופולחנים מטעמי מוסר, עידוד לגיור, ודרכי שלום. מה שהיה נכון בימי המקרא, ובעיני חז"ל קל וחומר נכון לימנו. מעבר לזה, לחברות ב ולהזדהות עם הקהילה היהודית בארץ ובחו"ל תוקף מגייר בימנו. לאור שני אלה, ולפניהם, הדאגה לרווחת הילד ומשפחתו על ידי הגשת עזרה בהשתלבותם בקהילה מטעם "כבוד הבריות" יש לאשר את הבקשה.

קיום מנהגים ומצוות על ידי גויים: במקורותינו מצויות הגדרות רבות ללא יהודים ביניהן: עכו"מ, בני נוח, גויים, ערלים, נוכרים וגרים. לענייננו די בהבחנה בין לא יהודי גמור ("ערל") ל"גר": "וכי-יגור אתך גר, ועשה פסח לה--המול לו כל-זכר ואז יקרב לעשותו, והיה כאֶזְרַח האֶרֶץ; וְכָל-עֶרְלִי, לֹא-יֹאכַל בוֹ (שמות כ"ג מח). ההבחנה הזאת מנחה את המסורת היהודית מאז ועד היום ומבדילה בין לא יהודים גמורים ולעומתם "בני נוח" וגרים, ביחס לאחרונים, ישנה תביעה נחרצת במקרא, לשתפם בחיים החברתיים והדתיים כגון הקרבת קרבנות (במדבר טו יד), מנוחה בשבת (שמות כ, ט'), ושמחת החג (דברים פרק טז פסוק יד). במקרא לא היה למושג "גר" תוכן דתי אלא תוכן חברתי: הגרים היו בני אדמה זרה או עם זר, אזרחים מדרגה שנייה שיש להגן עליהם, ובמידה שירצו – להקל על הצטרפותם (1). הטעמים לגישה הסובלנית כלפי הגר המקראי הנם היסטוריים ומוסריים "כְּאֶזְרַח מִכֶּם יְהִי לְכֶם הַגֵּר הַגֵּר אֲתֶכֶם, וְאַהֲבַתְּ לוֹ כְּמוֹךָ--כִּי-גֵרִים הָיִיתֶם, בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם. " (ויקרא י"ט לד) אבל גם כאלה הקשורים בשותפות גורל שנאמר "אַתֶּם נֹצְבִים הַיּוֹם כְּלָכֶם, לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: רְאשֵׁיכֶם שְׁבִטֵיכֶם, זְקֵנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם, כֹּל, אִישׁ יִשְׂרָאֵל. טַפְכֶם נְשִׁיכֶם--וְגֵרְכֶם, אֲשֶׁר בְּקִרְבְּ מִחְנֵיךָ: מַחֲטָב עֶצֶיךָ, עַד שֹׁאֵב מִיַּמֶיךָ."

עד לתקופת הבית השני התקבלו הגרים לעם ישראל לא באמצעות טקס דתי (גיור), אלא בהצטרפות והשתלבות הדרגתית, כמו במקרה של רות המואבייה (שם). חז"ל הפכו את מעמד "הגר" לעניין דתי וקבעו שני סוגי גרים: "גר תושב" דהיינו, גוי שקיבל על עצמו 7 מצוות בני נח ו"גר" – לא יהודי שהתגייר וקיבל עליו את כל מצוות התורה ולהצטרף לכלל ישראל, אם קרה הדבר מחוץ לארץ ישראל הוסיפו לעיתים וקראו לו "גר צדק".

1. כך למשל אברהם, "גר ותושב אנכי עמכם, תנו לי אחזת קבר" (בראשית פרק כג פס' ד). הגרים שחיו בישראל בתקופת השופטים ואילך היו בעיקר בני עמים זרים שישבו בארץ לפני כיבוש הארץ בידי יהושע. רובם נהרגו או גורשו כשבני ישראל נכנסו לארץ והתנחלו בה, ואלה שנשארו – נעשו גרים (בעיני בני ישראל). בתנ"ך נזכרים גם גרים אחרים: מהגרים שהגיעו לישראל מן הארצות השכנות, ביחידים או בקבוצות, בדרך-כלל בעקבות מצוקה במקום מוצאם. בתקופת המקרא שימש המונח גר גם להגדרת מעמדם של אנשים מסוימים מבני ישראל: כך נקרא בן אחד השבטים מישראל שחי מחוץ לשבטו או מי שנולד במקום כלשהו בארץ ישראל ועבר לגור במקום אחר בארץ. מעמד הגרים בתקופת המקרא היה מעמד נחות: אסור היה להם להיות בעלי קרקע, ולכן חיו על אדמות של בעלי הקרקע הישראלים ונזקקו לחסותם. הם השתייכו לשכבת החלשים

והנזקקים, ומשום כך דאגה התורה להגן עליהם ולמנוע את השפלתם או ניצולם: חוקי המקרא אוסרים לקפח את שכרו של הגר או לרמות אותו; חוקים אלה מחייבים את בעלי הקרקע הישראלים להעניק לגר מנוחה בשבת, לשתף אותו בשמחת החגים, להעניק לו מן היבול – וגם לדאוג לו למשפט צדק. (על-פי יצחק אריה זליגמן, "גר", בתוך: אנציקלופדיה מקראית, הוצאת מוסד ביאליק, תשל"ג – 1973, כרך ב עמ' 546.)

הסיבה לשינוי היתה שחז"ל לא אהבו את תופעת הגרות כמין "איזור האפור" ולכן ביטלו בפועל את הגדרת שותפות הגורל (הדתית) עם הגרים השכנים. כדי לחדד את ההפרדה הזאת קבעו "גוי ששבת חייב מיתה" (סנהדרין נח, ב) ו"נכרי שעוסק בתורה חייב מיתה" (שם נט ע"א). אמנם, הם גם יצרו את הסטאטוס החדש של "גר תושב", דהיינו, גוי שקיבל על עצמו בבית דין, לפני שלושה דיינים, לקיים את שבע מצוות בני נח, ויש חובה הלכתית לדאוג לחייו אבל מדובר בחקיקה רטרואקטיבית לתקופה קדומה או לעתיד הנכסף ולא למציאות הקונקרטיית שכן, "אין גר תושב נוהג אלא בזמן שהיבול נוהג" (ערכין כט). באור זה יש לקרוא את היתר המשנה לגר להביא ביכורים אבל לא לקרוא (ביכורים א, ד) ואת ההיתר הגורף של הרמב"ם בהמשך (ביכורים ד, ב). כלומר, שניהם עוסקים במציאות לא עכשווית של "גר תושב".

מצד שני, הלכו חז"ל כברת דרך ארוכה בפתיחת הדלת לקיום מצוות על ידי "ערלים" ממש משום "דרכי שלום". למשל, בהקשר מצוות פאה ולקט, ביקור חולים וקבורת גויים בקבר ישראל (גיטין דף סא עמוד א). עולה מכאן רגישות רבה לאופן בו מתקבלת ההתנהגות ההלכתית על ידי הסביבה הלא-יהודית והיהודית, מן הסתם מטעמים פרקטיים. אליבא דרמב"ם, תנאי השתתפות לא יהודים בפולחן, בלימוד תורה, או בקיום מצוות היה של אי יצירת דת חדשה, "בן נוח שרצה לעשות מצווה, כדי לקבל שכר ("גוי של שבת" ג.ר.) - אין מונעים אותו לעשות אותה כהלכתה. ואם הביא עולה, מקבלין ממנו. נתן צדקה, מקבלין ממנו". (מלכים ומלחמות פרק י ט-יב). בפירושו למשנה הוא מוסיף "אע"פ שאין הגויים חייבים במצוות אם קיימו משהו מקבלים עליהם מקצת שכר (תרומות, ג', ט).

הרמב"ם עשה את ההבחנה לעניין זה בין גוי גמור שמותר לו לקיים את המצוות כולן להוציא שמירת שבת ולימוד תורה ומילה, (מותר לו לדוגמא לאכול מצה או לשים מזוזה על פי תשובת הרב דב ליאור בעניין הנחת תפילין על ידי גוי, אתר. 2 yeshiva org) לגוי "שהוא חסיד אומות העולם" שלו הותרה גם מילה וקריאה בתורה "כל הטמאים, אפילו נידות, ואפילו גויים--מותרין לאחוז ספר תורה, ולקרות בו: שאין דברי תורה מקבלין טומאה." (תשובות הרמב"ם סימן קמ"ח, הלכות ספר תורה י', ח' 3).

בין היתר, התיר הרמב"ם לימוד תורה לגרים ובני נח מהטעם שבתקופת יהושוע בן נון למדו לגויים תורה (סוטה לה ע"ב) והתיר לימוד כזה לצרכי גיור. מאה שנים אחרי הרמב"ם, רואה המאירי בלימוד תורה על ידי גוי דבר ראוי גם אם לא התכוון, בינתיים, להתגייר "אם חקירתו לדעת לבוא עד תכלית שלמות תורתנו עד שאם ימצאנה שלמה יחזור ויתגייר" (לימוד תורה לגויים, מאת הרב יהודה הנקין 4).

בהמשך לציווי המקראי לאחריות מוסרית, הסבר פנים ושיתוף חברתי-תרבותי כלפי הגר, מכירה אם כן הפסיקה המאוחרת בצידוקים נוספים להיתר ואפילו עידוד ללא יהודים להתנסות בקיום מצוות.

בעולם הפסיקה האורתודוקסי דהיום נמצא פסיקות לכאן ולכאן, מצד אחד איסור עליה לתורה של לא יהודים מטעם ש"גוי לא יכול להיחשב חלק ממניין העולים לתורה כמו שאר דברים של מניין ותפילה" (איתן כהן, אתר "ראש יהודי" 4 א), איסור נוכחות (הורה) לא יהודי מתחת לחופה בטקס נישואין בבית כנסת (דוד לאו, אתר "מורשת" 5) ואיסור אמירת ברכה בזמן הדלקת נרות חנוכה (סתם להדליק נרות מותר! שלום אילוז אתר 5 yeshiva org א5). מצד שני נמצא היתר ללמד גוי לומר "קריאת שמע" לפני השינה (עוזיאל אליהו, אתר "כיפה" 6). מי שיוצר פרובלמטיקה מעניינת עבור הפוסקים האורתודוקסיים הם המתגיירים שטרם נכנסו בכלל ישראל וכבר אינם נוכרים גמורים. למשל, פסיקת עובדיה יוסף להתיר למתגייר לומר קדיש על אביו (שו"ת יחוה דעת חלק ו סימן ס).

2. <http://www.yeshiva.org.il/ask/print.asp?id=8852>

3. רמב"ם (הלכות מלכים, פרק ח, יא): מתיא קם, מט"ח
<http://lib.cet.ac.il/Pages/item.asp?item=7234&rel=1>

4. <http://eduplanet.net/mod/forum/discuss.php?d=2293>

א.3185 <http://roschy.org/shut/show.asp?id=3185>

5. <http://www.moreshet.co.il/web/shut/shut2.asp?id=52917>

א.32110 <http://yeshiva.org.il/ASK/?id=32110>

6. <http://www.kipa.co.il/ask/show/105193>

הקושי להכריע היכן עובר הגבול בין הגוי הגמור לגוי שכבר רשאי להתנסות במצוות ובקדושה עולה גם מהפסיקה האוסרת על תלמיד גיור להניח תפילין (כי הוא לא מספיק קדוש... ועדיין מתירה לו להתעטף בטלית (אייל קרים, "במעלה הרשת" 7) ולעומתה הפסיקה שדווקא מתירה הנחת תפילין " ובתנאי שעושה כן ע"מ ללמוד איך להניח תפילין לכשיתגייר" (שלום אילוז אתר " yeshiva.org " 8) אגב, גם לגבי התעטפות בטלית מצאתי פסיקה הפוכה, כלומר כזו האוסרת על גויים הרוצים להתגייר להתעטף בטלית בבית הכנסת, ללמדך עד כמה עמוקה ההתלבטות בשאלות אלו (9).

אפשר אם כן לציין שתי תופעות חשובות: וההבחנה בין השתתפות לא-יהודים באורח "סתם" (כאורחים בחתונה) שלגביה ישנה פתיחות גדולה יותר לעומת טקסים בהם "הלא יהודי" חפץ להיות בעל מצווה ממש (עליה לתורה, או אפילו עמידה תחת החופה להורה לא יהודי) ואז קשה יותר להתירה. בנוסף עולה התלבטות לגבי "התחום האפור של היהודיות" (תלמידי גיור לדוגמה).

כיוון שמבחינה רוחנית ונפשית הילד, בהיותו יציר הקהילה היהודית במדינת ישראל על כל המשתמע מכך, וברצונו להימנות בקהל ישראל על ידי טקס בר המצווה, הנו לכל הפחות בחזקת "גר" (אם לא "ישראלי" גמור ובכך גם יהודי), אין סיבה לא לאפשר לו חוויית בר המצווה שתוביל בעתיד לגיור מלא. עצם רצונו הגלוי והמובהק להיות בשר מבשרו של עם ישראל מהווה עדות לתהליך גיור שמתחולל ממילא ומאפשר לו בדומה למתגיירים רגילים במדינת ישראל לבצע את כל המרכיבים הפולחניים בטקס בר המצווה: התעטפות בטלית, קריאה בתורה והנחת תפילין ("מדריך למתגייר", פורטל השירותים והמידע הממלכתי 11, וגם, דב ליאור, אתר Yeshiva.Org 12). הסיבה העיקרית שעמדה אם כן, ביסוד האיסור קיום מנהג דתי יהודי על ידי לא יהודים, דהיינו החשש מטשטוש הייחוד היהודי ויצירת דת חדשה, אינה קיימת לכן כשמדובר בתלמידי גיור, קל וחומר כאלה המהווים בשר מבשרו של החברה הישראלית, נימולים מלידה, לומדים תורה בפועל (להבדיל מ"למוד תורה" הדתי שאותו אסר הרמב"ם על גרים), ומזדהים עם מדינת ישראל וכלל ישראל.

ואולם, מעבר לסוגיה ההלכתית "הטכנית" נמצא גם מבחינת ההלכה העניין המוסרי האנושי שעל פיו באנו לעולם הזה לעשות טוב וחסד עם בני אדם יהודים ולא יהודים, "איזו היא דרך טובה שידבק בה האדם...רבי אלעזר אומר, לב טוב, אמר להם, רואה אני את דברי אלעזר בן ערך מדבריכם, שבכלל דבריו דבריכם." (אבות ב' יב). מהו לב טוב? "עין טובה - עניינה שאדם שמח בטובם של אחרים, הוא שמח בכל דבר טוב שיש להם. לב טוב – עניינו שאדם אוהב להיטיב. שתי המידות קשורות זו בזו, מי שמח בטובם של אחרים גם רוצה להיטיב להם, ומי שאוהב להיטיב גם שמח בטוב שיש להם" (הרב זלמן ברוך, אתר yeshiva.org 10). בהקשר שלנו, לב טוב הוא ראיית האנושי בנער הישראלי, "יהודי להלכה" או לא. ההלכה כאן צריכה לנבוע מהעניין האנושי, גם אם טכנית הילד הנו גוי יש לעשות חסד שבפתיחת הלב. שכן עומדת לו, גם מבחינה הלכתית, מידת "דרכי שלום - שאינו בבחינת מידת חסידות ולא כאמצעי להגן על עצמו אלא נובע מעצם המוסר של תורתנו הקדושה." (שבט מיהודה, חלק ג', סימן ע'). על הפסיקה הליברלית בימנו לקבל את העקרונות האנושיים הנמצאים שמבטא הרב אונטרמן.

7. <http://www.maale.org.il/faq.php?id=7560>

8. <http://yeshiva.org.il/ASK/print.asp?id=30719>

9. לימוד תורה לגויים (הרה"ג יעקב אריאל)

שאלה: לתפילות בקהילת נירובי בירת קניה מצטרפים אנשי המקום שאינם יהודים ומקווים להתגייר בבוא היום והם מתפללים עם טליתות, זאת למרות שנאמר להם שהם צריכים לקיים רק את שבע מצוות בני נח (בנושא זה נעשה מאמץ לתקן ולמנוע מהם את העיטוף). כן נמסרת להם ספרות קודש לעיון. האם יש מניעה הלכתית להעביר ספרות תורנית לגויים? תשובה: עקרונית גוי המעוניין לקיים מצוה לשם שמים וכהכנה לגיורו רשאי לעשות כן. אולם עיטוף בטלית בביהכ"ס עלול לגרום להכשלה שמא יתיחסו אליהם כאל יהודים לכל דבר. לכן יש להדריכם לקיים מצוות אחרות ולא זו. אין ללמד גוי תורה אך לשם גיור מותר וכמו כן אין למנוע ממנו עיון בספרי יהדות.

10.

<http://www.gov.il/FirstGov/TopNav/Situations/SPopulationsGuides/SConversion/ChangingReligion.htm>

11. <http://www.yeshiva.org.il/ask/print.asp?id=8852>

12. <http://www.yeshiva.org.il/midrash/shiur.asp?id=3219>

זהותו היהודית של הילד הישראלי: שני הזרמים הלא-אורתודוקסים במודרנה היהודית, החילוני הרפורמי, פתחו את שערי "כלל ישראל" שלא על פי ההגדרה ההלכתית האורתודוקסית. התנועה הרפורמית בארה"ב החליטה בוועידתה מ 1892 שדי בקביעת רב (רפורמי) בנוכחות שני עדים כדי לקבל אדם חדש לכלל ישראל (13). ב 1947, קבע ועד הרבנים הרפורמים שילד לאם לא יהודיה נחשב יהודי אם גדל והתחנך במסגרות חינוך יהודי וראה עצמו כיהודי (14). כלומר, לעומת הקריטריונים הקלאסיים לגיור דהיינו טבילה, מילה, והתחייבות לקיום מצוות הטילה התנועה בארה"ב את מרכז הכובד על זיקת האדם בהשקפתו, הרגשתו ותחושת מחויבותו לכלל ישראל וגזרה מכך שילדים יהודים יערכו בר מצווה אם קיבלו חינוך יהודי והם מעוניינים בכך גם אם האם אינה יהודיה. השקפה זו תקיפה גם במקרה בו הילד לא נימול (15) על פי העיקרון שהבן נחשב כיהודי גם אם אביו לא מל אותו (ש"ע יורה דעה רס"א). כלומר, מרכז הכובד בשאלת מיהו יהודי נמצא בשדה החינוך היהודי, הקשר למשפחה ולקהילה היהודית וזכאות האדם להגדרה עצמית. במילים אחרות זוהי שאלה של בחירה ולא של שייכות שבטית ביולוגית (אריק יופה 2006 (16)). לא רק שאנו מכבדים את רצונו של המתגייר להצטרף לשורות העם היהודי, אנו גם מכבדים את הקושי שלו, ויהיו סיבותיו אשר יהיו, לבצע כרגע גיור פורמאלי (17).

מנסיבות שונות לחלוטין ובמציאות שונה לגמרי, נחקק בשנת 1950 "חוק השבות" במדינת ישראל ועוד הורחב בשנת 1970, ונקבע שגם בן זוגו של יהודי או צאצא של יהודי (עד דור שלישי) יהנו מהזכות לעלות לישראל, ובהתאם - מאזרחות ישראלית. בכך הכירו התנועה הציונית ומדינת ישראל דה פקטו ביהודיותו (כלומר לפחות בממד יהודי חלקי של זהות) אצל כל נכד לסב/סבתא יהודיים גם אם אינם יהודים על פי ההלכה. חקיקה זאת נאמנה באופן חלקי בלבד לעיקרון השייכות האתני ומקנה משקל גדול להיבט ההומאני כסיבה להכיר ביהודיותו של אדם.

אם מוסיפים למרכיב החינוך היהודי והקשר המשפחתי-קהילתי גם את ה"גיור הסוציולוגי" המתחולל בכל קהילה יהודית, ובמיוחד במדינת ישראל (אשר כהן, 2006 18) מתחזקת עוד יותר טענת יהדותו של ילד שנולד במדינה לאב יהודי ואם המזדהה עם מדינת ישראל, קיבל חינוך יהודי וישראלי, ורוצה מאוד להיות חלק מהחברה הישראלית היהודית על טקסיה ואורחות חייה. לאור זאת יש להכיר דה-פקטו בילד כיהודי ב"כלל ישראל" לאפשר לו ולאביו לקיים את צווי "והגדת לבנך" "ובכל דור ודור".

כבוד הילד ומשפחתו: הפונים אלינו במקרה זה אינם חברי קהילה רפורמית ואינם שייכים לקהילה חילונית (קיבוץ למשל). אלא משפחה ללא קהילה תומכת המבקשת את עזרתנו בחיבורה ושייכותה לחברה הישראלית היהודית הכללית. מעצם הפנייה ועוד יותר מכך

מפרטי המקרה עולה מצוקתם של הנמצאים בשולי החברה, גרים ונידחים, לאחר שנדחו על ידי מעגלי השייכות וההזדהות המקובלים. כלומר, הפנייה באה מצורך אנושי חברתי לא פחות מאשר מצורך דתי ורוחני ודורשת מאיתנו התייחסות אנושית מוסרית בבחינת מצוות שבין אדם לחברו.

כיוון ש במהות פנייתו של הילד עומדת שאיפתו להיות "יהודי כמו כולם" כלומר שאלת כבודו וערכו בעיני עצמו ובעיני סביבתו יש להתנהג לפי "גדול כבוד הבריות שדוחה [את] לא תעשה שבתורה" (ברכות י"ט ע"ב). משמעותו של הכלל שמותר לעבור על איסור מדברי סופרים ומצוות לא תעשה כדי למנועפגיעה בכבודו של אדם (נחום רקובר, ניבי תלמוד, ספרית המשפט העברי תשנ"א, אתר "דעת" 19).

<i>Bar Mitzvah of a</i> , CCAR RESPONSA no. 158 1977	.13
	Convert
CCAR RESPONSA, The Status of Children of Mixed Marriages	.14
Committee on Patrilineal Descent, adopted on March 15L 1983 http://data.ccar.net.org/cgi-bin/respdisp.pl?file=158&year=carr	
	.15 שם
Eric Yoffie, Outreach and the Intermarried, The Unfinished Revolution, 2006, http://ccarnet.org/_kd/ltems/actions.cfm?action=Show&item_id=748&destinati on	.16
	עמ' 30
	.17 שם עמ' 35
.18 אשר כהן, "יהודים לא – יהודים", זהות יהודית וישראלית ואתגר הרחבת הלאום היהודי בישראל 2006.	
http://www.daat.ac.il/encyclopedia/value.asp?id1=405	.19

ומה המחיר של דחיית הבקשה? גם אם ימשיכו לפעול כאן כוחות הגיור הסוציולוגי ולא "ילכו לנו לאיבוד יהודי ומשפחתו" כפי שקורה לעתים קרובות במקרים של דחייה מצד הקהילה היהודית הרפורמית בארה"ב (20), ולא יהפכו ל"עמלק" ברוח הסיפור התלמודי הידוע, עדיין קיימת הסכנה שיצטרף חבר נוסף וקורבן נוסף, למעגלים המנוכרים בחברה הישראלית שמנת חלקם היות קרבן דחייה והתנשאות (סנהדרין צט ע"ב 21).

בדילמה שלפנינו נפגשים הרגישות והאחריות לטובת הילד ומשפחתו עם עניין קיומה של יהדות פלורליסטית ומאירת פנים המלכדת את החברה היהודית הישראלית והעם היהודי כולו. יש בו כדי לסמל ולייצג מפגשים מורכבים בכל רחבי העולם היהודי היום. דווקא במפגש הזה, יש לאפשר ל"רצון הטוב" לעזור ול"לחוש הצדק" של דאגה לחלש, להדריך את מעשינו. מעבר לעקרונות נעלים אלה מותר לשאול, כמו ששואל הרב בתשובה למטה, מה תכלית חיינו היהודיים, ולהסתפק בתשובה צנועה ומפוקחת "סור מרע ועשה טוב", כל עוד הטוב הזה נובע מבחירה אמיתית שמגדלת ומצמיחה את האדם, אינו פוגע באחרים, ונובע מהטוב והיפה שמסורת היהודית:

... Since Bar or Bat Mitzvah ceremonies are not mandatory but our children choose to put in the extra effort, we can do two things. We can say: "As a reward for your hard work we will embarrass your father or mother and we will make sure that this day will be unforgettable in the most negative way." Or we can say: "We think what you want to do is awesome. And we are extremely proud of you, and of your parents, who have instilled in you the desire to keep

our tradition. We will make sure that this day will be unforgettable for you in the most positive way". (Cukierkorn and Michael Bookstal, 2007, 21).

לסיכום, מסורת ההלכה מותירה מרחב רב לגמישות ונדיבות להשתתפות גויים בטקסים יהודיים, קל וחומר לגבי גרים ומתגיירים. במציאות הישראלית היהודית אין דאגה שתקום מכך דת חדשה וגדול עוד יותר הסיכוי שבאמצעות חוויה יהודית נעימה יתקרבו גויים, גרים, ויהודים הרחוקים מהדת לדרך ישראל ולגיוור מלא. לדחיית הפניה שבאה מ"רצון טוב" קרי סולידריות והזדהות עם דרכה היהודית של מדינת ישראל ועם ישראל בכלל, עשויות להיות השלכות שליליות של דחייה, ניכור והתרחקות. גם אם אין בהרחקת הגר משום זריעת זרע עמלק, אלא רק ממידת "כבוד הבריות", "דרכי שלום" ו"לב טוב" יש לקבל את בקשת הילד והמשפחה ולנהוג כמנהג "גר שבא להתגייר פושטין לו יד להכניסו תחת כנפי השכינה (ויקרא רבה, ב, ט)

20. אריק יופה. שם

21. התלמוד מזהיר אותנו מפני הרחקת גרים כמעשה אשר עלול להמיט אסון אנושי על עם ישראל: "ותמנע היתה פילגש לאליפז.. בעיא לאיגורי (באה להתגייר) באתה אצל אברהם יצחק ויעקב ולא קבלוה, הלכה והיתה פילגש לאליפז בן עשו. אמרה: מוטב תהא שפחה לאומה זו, ולא תהא גבירה לאומה אחרת. נפק מינה עמלק, דצערניה לישאל. מאי טעמא - דלא איבעי להו לרחקה (לא היו צריכים להרחיק אותה). ... סנהדרין צט ע"ב.

. 21

Cukierkorn Jacques and Bookstal Michael I, 2007, Interfaithfamily.com, Encouraging Jewish Choices & a Welcoming Jewish Community http://www.interfaithfamily.com/life_cycle/bar_mitzvah_and_bat_mitzvah/Should_Gentiles_Be_Barred_from_the_Mitzvah_Deliberating_the_Participation_of_Non-Jews_at_Life-Cycle_Events.shtml

ביבליוגרפיה

1. אנציקלופדיה מקראית, הוצאת מוסד ביאליק, תשל"ג – 1973

2. גרץ מיכאל, אלעד-אפלבוים תמר, תקנת הגרים, "פנים – תרבות יהודית מגיעה לכולם" 2007

<http://www.panim.org.il/p-148>

3. הנקין יהודה, למוד תורה לגויים 2008

EduPlanet.Net

<http://eduplanet.net/mod/forum/discuss.php?d=2293>

4. כהן אשר, "יהודים לא יהודים", מכון הרטמן, אונ' בר אילן וכתר, 2006

.5

Sperber Daniel, Congregational Dignity and Human Dignity: Women and Public Torah Reading, Edah, the courage to be a modern orthodox, 2002 http://www.edah.org/backend/coldfusion/search/document.cfm?title=Congregational%20Dignity%20and%20Human%20Dignity%3A%20Women%20and%20Public%20Torah%20Reading&hyperlink=3_2_sperber.htm&type=JournalArticle&category=Jewish%20Diversity%2FRelating%20to%20the%20Non-Orthodox&authortitle=Professor&firstname=Daniel&lastname=Sperber&pubsource=not%20available&authorid=223&pdfattachment=3_2_Sperber.pdf

.6

CCAR RESPONSA 1983, Contemporary American Reform Responsa, the final text of the Report of the Committee on Patrilineal Descent adopted on March 15L 1983, The Status of Children of Mixed Marriages
<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Judaism/patrilineal1.html>

.7

Yoffie Eric, Outreach and the Intermarried, The Unfinished Revolution, 2006,

http://ccarnet.org/kd/items/actions.cfm?action=Show&item_id=748&destination

.8

Jacques Cukierkorn and Michael Boekstal, 2007, Should Gentiles Be Barred from the Mitzvah? Deliberating the Participation of Non-Jews at Life-Cycle Events

Interfaithfamily.com:http://www.interfaithfamily.com/life_cycle/bar_mitzvah_and_bat_mitzvah/Should_Gentiles_Be_Barred_from_the_Mitzvah_Deliberating_the_Participation_of_Non-Jews_at_Life-Cycle_Events.shtml

.10

פורטל השירותים והמידע הממשלתי, מדריך למתגייר,
<http://www.gov.il/FirstGov/TopNav/Situations/SPopulationsGuides/SConversion/ChangingReligion.htm>

אתרי שו"ת באינטרנט

.11

[Yeshiva.org - http://www.yeshiva.org/ask/print.asp?id=8852](http://www.yeshiva.org/ask/print.asp?id=8852)

.12

<http://roshy.org/shut/show.asp?id=3185>

.13

<http://www.moreshet.co.il/web/shut/shut2.asp?id=52917>

.14

<http://www.kipa.co.il/ask/show/105193>

.15

<http://www.maale.org.il/faq.php?id=7560>

.16

torahway.org.uk/archive/pdf/24-06-2007.pdf